

**UCHWAŁA NR 294.XXX.2012
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY**

z dnia 29 października 2012 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego programu wspierania rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2012-2014
i Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej dla miasta Jeleniej Góry na lata 2012-2014.**

Na podstawie art. 179 ust. 2 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 z późn . zm.) oraz art. 92 art. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 , poz. 1592 z późn. zm.) uchwała się, co następuje.

§ 1. Przyjmuje się Gminny program wspierania rodziny dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2012-2014, stanowiący załącznik nr 1 do wyżej wymienionej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się Powiatowy program rozwoju i systemu pieczy zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2012-2014, stanowiący załącznik nr 2 do wyżej wymienionej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry .

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Janusz Grodziński

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 294.XXX.2012
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 29.10.2012

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2012 – 2014**

Jelenia Góra 2012

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Wsparcie rodziny, jako zadanie gminy.....	4
2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy	7
3. Praca z rodziną.....	8
4. Asystent rodziny, jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.....	9
5. Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.....	11
6. Ocena zasobów, adresaci programu	12
7. Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu.....	13
8. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość	16
Podsumowanie	17

Wstęp

Gminny program wspierania rodziny dla Miasta Jeleniej Góry został opracowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a jego główny cel, jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jeleniej Góry na lata 2010 – 2015. Jednym z celów zawartych w wyżej wymienionym dokumencie jest „Ograniczenie zjawiska patologii społecznych oraz jej przyczyn i skutków”. Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 2) powrotu do rodziny,
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami z wyjątkiem przypadków, w których Sąd zakazał takich kontaktów,
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego,
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezpodstawną ingerencją w życie dziecka,
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji

rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ustawa również dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia poniższa tabela:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
Profilaktyka - wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna • Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków • Adopcja 	
<ul style="list-style-type: none"> • Asystent rodziny • Placówki wsparcia dziennego, • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • Placówki opiekuńczo – wychowawcze • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej), 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek adopcyjny • Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny

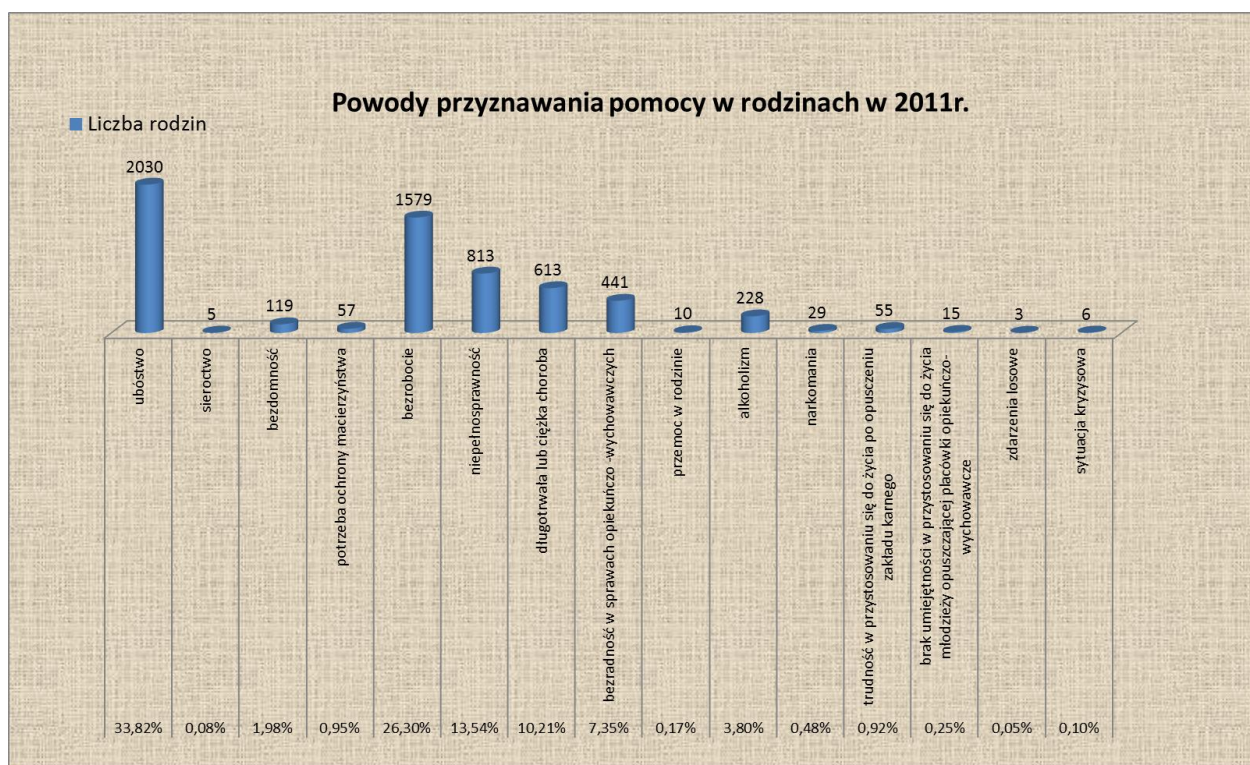
Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

1. Wsparcie rodziny, jako zadanie gminy.

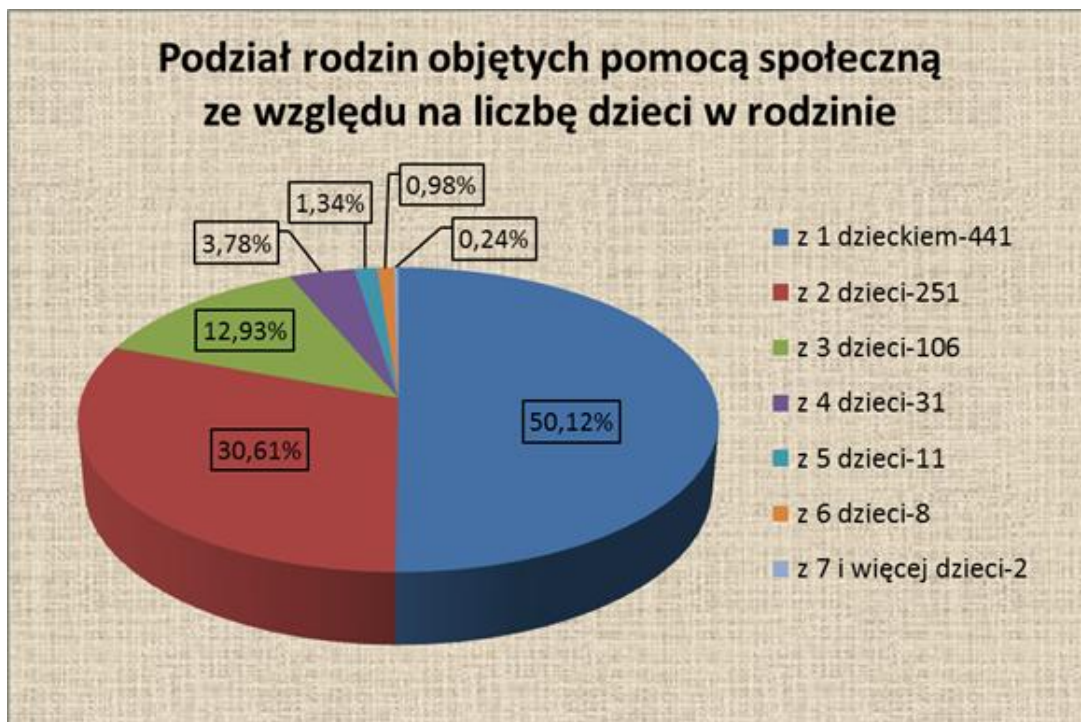
Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje jednocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie niebezpieczne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności zarówno na skutek czynników zewnętrznych takich jak np. bezrobocie, długotrwała choroba, upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, jak również czynników odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny takich jak: nałogi, przestępczość, przemoc czy zaniedbywanie obowiązków.

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny. Takie nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

Poniżej przedstawione zostały w formie wykresu powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w 2011 r..

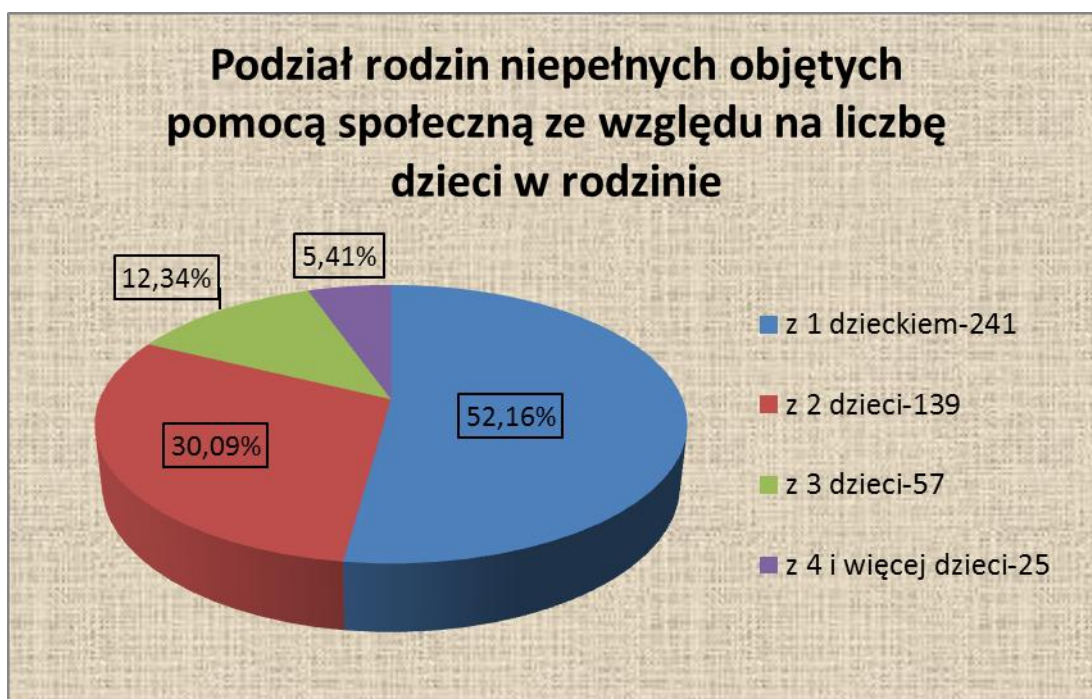

Jak wynika z powyższego wykresu, w roku 2011 spośród uwzględnionych przez ustawodawcę piętnastu przesłanek uzasadniających przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, najczęściej z ubóstwem skorelowane było bezrobocie (1579 rodzin), niepełnosprawność (813 rodzin), długotrwała i ciężka choroba (613 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (441 rodzin), alkoholizm (228 rodzin), bezdomność (119 rodzin), potrzeba ochrony macierzyństwa (57 rodzin), trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (55 rodzin), narkomania 29 rodzin, brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówkę opiekuńczo – wychowawczą (15 rodzin), przemoc w rodzinie (10 rodzin) oraz sporadyczne powody jak wystąpienie sytuacji kryzysowej (6 rodzin) i zdarzenia losowego (3 rodziny).

Powyżej przedstawiono procentowy podział rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ilość dzieci w rodzinie, największy odsetek stanowią rodziny z 1 dzieckiem, których jest 441, z dwojgiem dzieci – 251 rodzin, z trojgiem – 106 rodzin, z czwórką – 31 rodzin, z pięciorgiem – 11 rodzin, z sześciorgiem – 8 rodzin oraz 2 rodziny z siedmiorgiem i więcej dzieci.

Spory odsetek wśród osób objętych pomocą społeczną stanowią rodziny niepełne – 462, ich podział z uwagi na liczbę wychowywanych dzieci przedstawiono poniżej.

2. Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy.

W oparciu o art. 176 ustawy z dnia 09.06.2012 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazać należy iż do zadań własnych gminy należy m.in. :

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez:
  - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
  - a. kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
  - b. podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c. kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające, związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przez rodziny przeżywające trudności,
  - d. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
5. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo – wychowawczych. Rodzinie takiej należy zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Praca z rodziną.

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Praca z rodziną powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę. Realizowana jest poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowanie spotkań dla rodzin, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodzin. Na terenie Jeleniej Góry jako jednostka organizacyjna miasta pracą z rodziną zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki, konsekwentnie od kilku lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i nie tylko, realizuje i prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę. W ramach projektu systemowego „Postaw na siebie” realizowanego przez MOPS, a współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, uczestnicy w/w projektu mogą

skorzystać z porad i wsparcia: doradcy zawodowego, brokera edukacyjnego, prawnika, asystenta rodziny, psychologa, pedagoga, seksuologa, grupy samopomocowej, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, mediatora i wolontariuszy. Dodatkowo w ofercie znajdują się również kursy i szkolenia zawodowe, zajęcia szkolne związane z uzupełnieniem wykształcenia, zajęcia w ramach kształcenia ustawicznego, wyjazdowe warsztaty integracyjno – edukacyjne dla młodzieży, integracyjne warsztaty wyjazdowe dla rodzin, turnusy rehabilitacyjne, ćwiczenia usprawniające psychoruchowo, zajęcia w Klubie Integracji Społecznej, udział w festynach i imprezach kulturalnych.

Dodatkowo w ramach drugiego realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze w partnerstwie z Prywatnym Centrum Kształcenia Kadr programu pod nazwą „Wspólne działanie – lepsze jutro” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego osoby zamieszkałe na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji mają stały dostęp do specjalistów: pedagoga, prawnika, psychologa, możliwość nieodpłatnego korzystania z określonych obiektów sportowych. Działania w powyższym programie obejmują także ciekawe zajęcia w świetlicy, uczestnictwo w kołach zainteresowań, warsztaty, gry i zabawy, Zabawę Mikołajkową, obóz harcerski, olimpiadę sportową, wyprawkę szkolną „Tornister”, dostęp do komputerów i internetu, kursy językowe i maturalne, warsztaty rozwoju osobistego, poradnictwo edukacyjno – zawodowe, kursy komputerowe, kursy zawodowe, staże zawodowe z wynagrodzeniem oraz Akademię dla Rodziców „Bądźmy razem”.

4. Asystent rodziny, jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.

Nowym zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. W oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać

rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tą funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Na terenie Jeleniej Góry według stanu na dzień 31.12.2011 r. mieszka 441 rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i mających problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Natomiast wg stanu na dzień 30.06.2012 r. w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Jelenia Góra przebywa 134 dzieci, a instytucjonalnej pieczy

zastępczej znajduje się łącznie 138 dzieci, z czego 103 to dzieci pochodzące z Jeleniej Góry, a pozostała liczba, to dzieci pochodzące z innych powiatów.

Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wynikają przeważnie z niskich kompetencji wychowawczych rodziców biologicznych, eurosieroctwa, rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień, chorób psychicznych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 20 rodzin. Biorąc pod uwagę zdiagnozowaną w 2011 roku liczbę rodzin niewydolnych wychowawczo, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, w mieście należałoby zatrudnić 22 asystentów rodziny. Aktualnie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze jest zatrudniony 1 asystent rodziny. Zarówno Miasto Jelenia Góra, jak i inne gminy w kraju nie posiadają wystarczających środków finansowych na zatrudnienie wymaganej liczby asystentów. W związku z tym pojawiła się potrzeba pozyskiwania środków zewnętrznych. W kwietniu br. MOPS za pośrednictwem Gminy złożył wniosek o 50 % dofinansowanie zatrudnienia asystenta rodziny w ramach resortowego programu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dzięki któremu udało się pozyskać do wykorzystania w 2012 r. kwotę 11.415,00 zł.

5. Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie ze strony środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zgodnie z ustawą cytowaną wyżej pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Jeleniej Góry, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy

Społecznej w Jeleniej Górze na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego.

6. Ocena zasobów, adresaci programu.

Wśród zasobów, z których można korzystać przy wdrażaniu niniejszego programu warto wskazać instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze,
- świetlica środowiskowa przy Dziennym Domu Pomocy Społecznej,
- Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno Konsultacyjny przy Sądzie Rejonowym,
- Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” –Placówka Wielofunkcyjna,
- Dom Dziecka prowadzony przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza prowadzona przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Policja,
- Sąd Rejonowy, Wydział III Rodzinny i Nieletnich – kuratorzy sądowi,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- placówki oświatowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe.

Adresatami Programu są jeleniogórskie dzieci i rodziny w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niski poziom wykształcenia rodziców, ich bezradność oraz liczne dysfunkcje, czy zachowania patologiczne w rodzinie przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Dla poprawy funkcjonowania takich

dzieci ważne jest zintensyfikowanie działań świetlic szkolnych i środowiskowych, kół zainteresowań, organizacja większej ilości ogólnodostępnych bezpłatnych zajęć np. sportowych

7. Określenie celu głównego i celów szczegółowych programu.

Cel główny - wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1		
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących		
Zadania	Wskaźniki realizacji zadań	Realizatorzy
1) Podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej	- liczba i rodzaj działań, - liczba rodzin objętych działaniami, - rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania	MOPS,OIK, szkoły (pedagodzy szkolni)
2) Zapewnienie opieki asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	- liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin, - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta,	MOPS
3) Finansowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	- liczba szkoleń, - liczba uczestników	MOPS + korzystanie ze szkoleń organizowanych przez DOPS
4) Finansowanie istniejącej świetlicy środowiskowej oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie miasta	- liczba działających placówek, - liczba dzieci objętych opieką przez placówki,	Prezydent Miasta, MOPS, organizacje pozarządowe

5) Zapewnienie dostępności konsultacji, poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego, - wzrost liczby specjalistów zatrudnionych w MOPS, - liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe,	MOPS, UM – Wydział Dialogu Społecznego, Ośrodek Interwencji Kryzysowej
6) Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie ich terapii	- liczba osób objętych monitorowaniem,	MOPS, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja
7) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	- liczba rodzin wspierających,	MOPS, organizacje pozarządowe
8) Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	- liczba uczestników, - liczba organizowanych form wypoczynku,	Prezydent Miasta, MOPS, organizacje pozarządowe
9) Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz upowszechnianie aktywnej integracji (aktywizacja zawodowa, edukacyjna, społeczna i zdrowotna)	- liczba uczestników projektu korzystających z poszczególnych form wsparcia,	MOPS dzięki funduszom pozyskanym z Unii Europejskiej w ramach EFS
CEL SZCZEGÓŁOWY 2		
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka		
Zadania	Wskaźniki realizacji zadań	Realizatorzy
1) Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	- liczba i formy udzielonej pomocy, - liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych pomocą	MOPS, UM Wydział Edukacji i Polityki Społecznej, TPD, PKPS, PCK,
2) Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	- liczba dzieci korzystających z posiłków, - liczba rodzin korzystających z pomocy	MOPS, szkoły, placówki opiekuńczo-wychowawcze
3) Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy	- liczba osób (dorośli i dzieci)	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny przy OIK,

4) Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej	Prezydent Miasta, MOPS,
--	--	-------------------------

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy będzie wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub możliwie najszybszego powrotu do rodziny.

Warto podkreślić, iż dla realizacji zadania 4 usytuowanego w celu szczegółowym 1 Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących przy tworzeniu placówki wsparcia dziennego można wykorzystać świetlicę utworzoną w ramach programu „Wspólne działanie – lepsze jutro” w siedzibie Dziennego Domu Pomocy Społecznej - przy ul. Kilińskiego. Pomieszczenia zostały odremontowane, usytuowane są na parterze posiadają osobne wejście. Podczas remontu wymieniono podłogi, instalację: elektryczną, wodną oraz grzewczą, wyremontowano łazienkę i odmalowano ściany. W skład świetlicy wchodzi: przedpokój, trzy pokoje, z których pierwszy wyposażony jest w narożne szafki dziecięce na zabawki i książki, stolik, krzeselka, miejsca do zabaw. Drugi pokój z aneksem kuchennym wyposażonym w szafki, kuchenkę elektryczną z piekarnikiem, lodówkę, zlewozmywak oraz niezbędne naczynia itp. Pozostałą część pomieszczenia wyposażono w czteroosobowe stoliki, krzesła i narożne meble dziecięce na zabawki i książki. Trzeci z pokoi to miejsce do odrabiania lekcji, wyposażone w stoliki, krzesła, regały, laptopy, urządzenie wielofunkcyjne, materiały edukacyjne. W lokalu znajduje się również łazienka, w której są umywalki, toaleta i kabina prysznicowa. W świetlicy jest centralne ogrzewanie, ciepła i zimna woda oraz odpowiednie oświetlenie.

Po zakończeniu realizacji programu „Wspólne działanie – lepsze jutro”, dla utrzymania działalności świetlicy konieczne jest zatrudnienie 2 osób (wychowawców) w ramach umowy o pracę, każdą na pół etatu oraz kierownika świetlicy. Podczas roku

szkolnego, aby pomóc dzieciom w lekcjach, wzorem roku bieżącego planowane jest skorzystanie z pomocy wolontariuszy.

Wskazać należy również na zasadność utrzymania po zakończeniu realizacji Projektu „Postaw na siebie” Klubu Integracji Społecznej (KIS) - jednostki, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. KIS działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych. To jednostka pomagająca samoorganizować się ludziom w grupy, podejmować wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej, w tym zmierzające do tworzenia własnych miejsc pracy.

8. Źródła finansowania oraz sposób monitorowania programu i sprawozdawczość.

Działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków Miasta Jelenia Góra oraz ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, w tym ze środków w ramach programów unijnych. Monitorowanie Programu Wspierania Rodziny w Jeleniej Górze w latach 2012 – 2014 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości w corocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym na podstawie danych statystycznych uzyskanych od partnerów wspierających realizację poszczególnych celów szczegółowych założonych w programie. Sprawozdanie przedkładane będzie w terminie do 31 marca każdego roku Prezydentowi Miasta, Prezydent Miasta natomiast Radzie Miejskiej. Dodatkowo sporządzane będą również sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazane zostaną wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeba i możliwości finansowych miasta.

W opracowaniu programu korzystano m.in. z materiałów Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w tym prezentacji Pani Anny Kuszczuk – głównego specjalisty w Wydziale Opieki nad Dzieckiem i Rodziną MPiPS

Podsumowanie

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego programu oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 294.XXX.2012
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 29.10.2012

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2012 – 2014**

Jelenia Góra 2012

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Formy pieczy zastępczej i zadania organizatora pieczy zastępczej.....	3
1.1. Rodzinna piecza zastępcza	3
1.2. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	6
1.3. Instytucjonalna piecza zastępcza	7
2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin pomocowych	11
2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	11
2.2. Rodziny pomocowe	12
3. Piecza zastępcza (rodzinna i instytucjonalna w Jeleniej Górze w latach 2009-2011).....	13
4. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014. Limity rodzin zastępczych zawodowych.....	19
5. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania.....	25
Podsumowanie	27

Wstęp

Podstawą opracowania Powiatowego programu rozwoju i systemu pieczy zastępczej jest art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2011 r., Nr 149, poz. 887 ze zm.). Zgodnie ze wskazaną wyżej ustawą do zadań własnych powiatu należy organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych, przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nim dzieci, przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym, przyznawanie świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom urlopu, czy dofinansowania do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania.

Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin, a organizacją przez powiat pieczy zastępczej. Mając na uwadze, iż Jelenia Góra, jest miastem na prawach powiatu, zarówno zadania gminy, jak i zadania powiatu zostały uwzględnione przy opracowaniu niniejszego programu.

Warto podkreślić, iż aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszelkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, dlatego też pojawiła się koncepcja stworzenia programu ukierunkowanego także na rozwój pieczy zastępczej, który przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań nakreśli kierunki działań w perspektywie 3 – letniej, których głównym celem będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, właściwych warunków oraz stosownych środków finansowych.

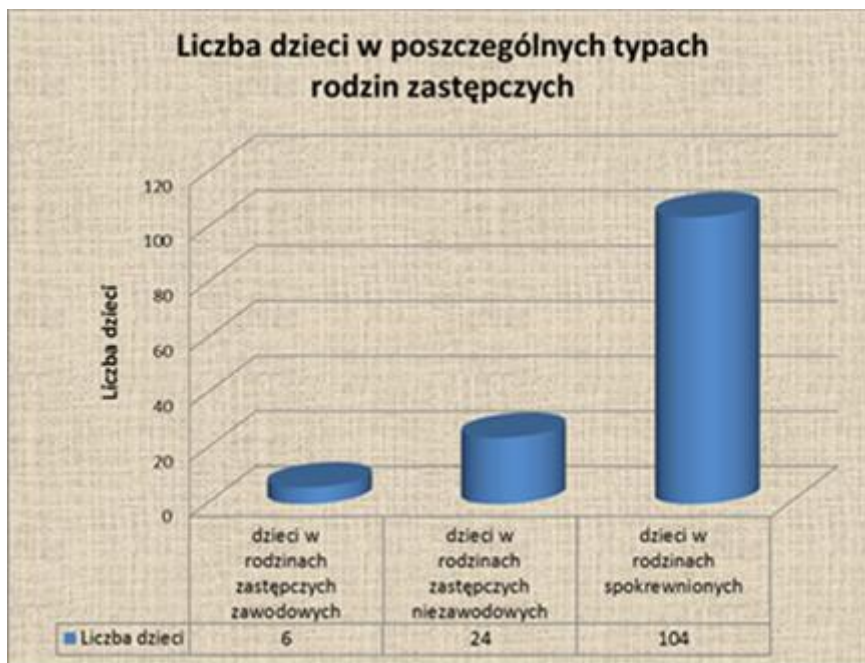
1. Formy pieczy zastępczej (rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza) i zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

1.1. Rodzinna piecza zastępcza.

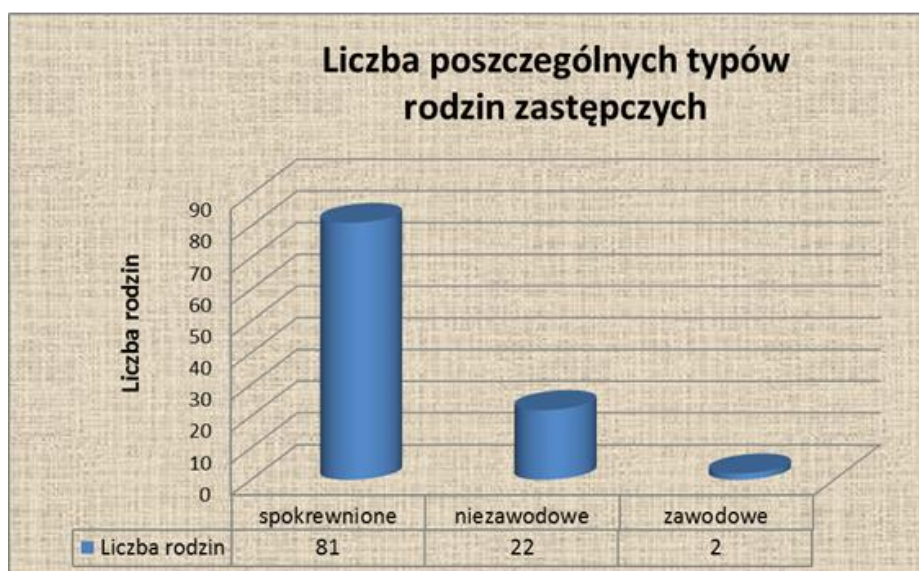
Od 1 stycznia 2012 r. , zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:
  - a. spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka)
  - b. niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
  - c. zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
2. Rodzinny dom dziecka.
3. Rodziny pomocowe (sprawujące opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą np. w czasie urlopu .

Aktualnie w Mieście Jelenia Góra funkcjonuje 105 rodzin zastępczych, w których umieszczonych jest 134 dzieci. Jak wynika z poniższego wykresu największa liczba dzieci, bo aż 104 wychowuje się w rodzinach spokrewnionych, w rodzinach niezawodowych opiekę znalazło 24 dzieci, natomiast najmniejsza liczba – 6 dzieci umieszczonych jest w zawodowych rodzinach zastępczych.

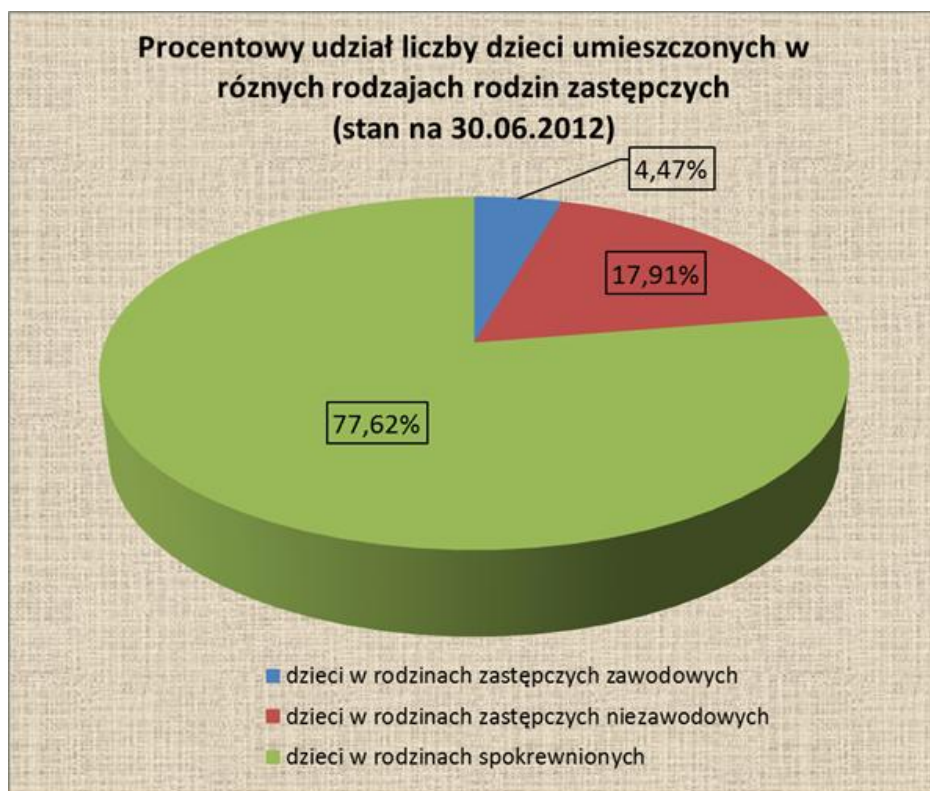

Podział rodzin zastępczych ze względu na typ rodziny zastępczej, przedstawia się on następująco. Rodziny funkcjonujące w naszym mieście to w znaczącej większości rodziny zastępcze spokrewnione, których jest 81, w dalszej kolejności znajdują się rodziny zastępcze niezawodowe, których jest 22, natomiast najmniej jest rodzin zastępczych zawodowych, bo tylko 2.

Procentowy udział poszczególnych typów rodzin zastępczych w ich ogólnej liczbie oraz procentowe rozmieszczenie ilości dzieci wychowujących się w poszczególnych typach rodzin zastępczych obrazują dwa poniższe wykresy.

1.2. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 0050.547.2011.VI Prezydenta Miasta Jeleniej Góry z dnia 15.12.2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczony został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy w szczególności:

- a) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- b) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia , opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- c) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- d) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- e) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- f) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- g) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- h) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie , ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- i) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- j) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- k) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,

- l) prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- m) prowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- n) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- o) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- p) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- q) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny do m dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z przyczyn zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

1.3. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Wśród form instytucjonalnej pieczy zastępczej w Jeleniej Górze należy wymienić 3 funkcjonujące na terenie miasta placówki:

A. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Nadzieja” z siedzibą przy ul. Kraszewskiego 6 w Jeleniej Górze, prowadzona przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”.

Placówka ta jest wielofunkcyjną placówką opiekuńczo – wychowawczą przeznaczoną dla dzieci wymagających zapewnienia opieki, dlatego też jednym z głównych celów jej działalności jest organizacja opieki terapeutycznej, pomocy kryzysowej i działalności diagnostycznej. Dodatkowo placówka dokonuje wielu zabiegów mających na celu prawidłowe funkcjonowanie wychowanków pod względem emocjonalnym, dydaktycznym,

zdrowotnym. Pomimo statutowej liczby 40 miejsc, z uwagi na dużo większe potrzeby według stanu na dzień 30.06.2012 r. w placówce przebywało łącznie 52 dzieci.

B. Dom Dziecka „Nadzieja” z siedzibą przy ul. Sobieskiego 80 prowadzony przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”.

Oprócz zapewnienia opieki dzieciom, które na mocy postanowień Sądu zostały umieszczone w placówce, lub porzucone przez rodziców biologicznych w placówce prowadzona jest również praca z rodziną naturalną: wspomaganie rodziny, pedagogizacja rodziców, terapia, pomoc w załatwianiu spraw formalnych. Praca ta ukierunkowana jest na powrót dzieci do domu. W stosunku do rodzin, które nie prognozują pozytywnych zmian w swoim życiu Dom Dziecka występuje z wnioskami o pozbawienie władzy rodzicielskiej, część rodziców dobrowolnie wyraża zgodę na przysposobienie swoich dzieci przez osoby nieznane. Placówka współpracuje w tym zakresie ściśle z Ośrodkiem Adopcyjnym i Sądem Rejonowym – wydział III Rodzinny i Nieletnich. Placówka sprawuje także opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mają zapewnioną w placówce specjalistyczną opiekę, tj. diagnostykę, rehabilitację, leczenie, a wychowankowie są zaopatrzeni w odpowiedni sprzęt uzależniony od ich potrzeb i stopnia niepełnosprawności. W przypadku tej placówki również pomimo statutowej liczby 40 miejsc w związku ze znacznie większymi potrzebami, wg stanu na dzień 30.06.2012 r. opiekę znalazło aż 55 dzieci.

C. Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” – Placówka Wielofunkcyjna z siedzibą przy ul. Podgórzyskiej 6 w Jeleniej Górze.

Do 31 grudnia 2010 r. w placówce funkcjonowały cztery tzw. rodzinki. Od 01.01. 2011 r. w związku z reorganizacją, placówka przyjęła nową nazwę – Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” – Placówka Wielofunkcyjna. Obecnie w placówce funkcjonują 3 rodzinki socjalizacyjne, w skład których wchodzi 30 wychowanków oraz grupa interwencyjna licząca 10 wychowanków. Pracownicy zatrudnieni w placówce czuwają nad zapewnieniem dzieciom warunków do osiągnięcia powodzenia szkolnego, kształtowania zainteresowań, odnoszenia sukcesów, wspierają wychowanków zarówno w ich codziennych sprawach, jak wspieranie w odrabianiu lekcji, zorganizowanie czasu wolnego, poprzez pomoc w pokonywaniu poszczególnych szczebli nauki, aż po udział w podjęciu decyzji wiążących się z dorosłym życiem.

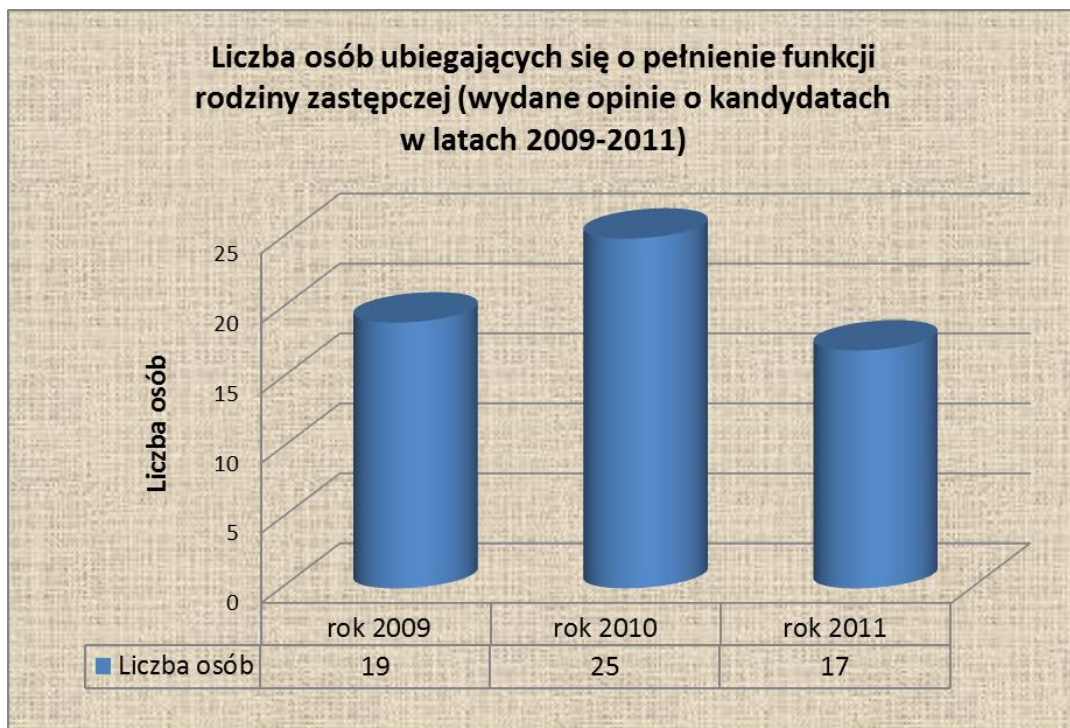
Podobnie jak w przypadku dwóch w/w placówek, również i w tej placówce mimo statutowej liczby 40 miejsc, w placówce wg stanu na dzień 30.06.2012 r. przebywało 42 wychowanków.

Jak łatwo daje się zauważyć, w każdej z placówek funkcjonujących na terenie Miasta Jelenia Góra faktyczna liczba przebywających w nich dzieci jest wyższa niż statutowa liczba miejsc, co obrazuje jak ważnym problemem jest konieczność zapewnienia opieki dzieciom, których rodzice z różnych względów nie sprawują we właściwy sposób władzy rodzicielskiej. Pomimo reorganizacji placówek i zmniejszenia liczby miejsc w placówkach, liczba dzieci, które z braku innych możliwości muszą zostać skierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej corocznie utrzymuje się na porównywalnym, szacunkowo wysokim poziomie. Dla zobrazowania, jak duża to liczba dzieci w poniższej tabeli przedstawiony został liczbowo napływ dzieci do placówek oszacowany na podstawie liczby wydawanych skierowań.

Liczba wydanych skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009 - 2011			
Rodzaj placówki	Rok		
	2009	2010	2011
Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” - Placówka Wielofunkcyjna	7	2	28
KSPDiR „Nadzieja” Dom Dziecka	70	44	40
KSPDiR „Nadzieja” Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza	45	47	28
Razem	122	93	96

Jak wynika z powyższej tabeli liczba kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych dzieci z roku na rok utrzymuje się na wysokim poziomie. Na pierwszy rzut oka mylące może być, iż liczba kierowanych dzieci była znacznie wyższa w roku 2009 niż w latach późniejszych. Nie wynika to jednak z faktu, iż zmalała liczba dzieci, a jedynie faktu, iż placówki w myśl zmieniających się uregulowań prawnych zmuszone były zmniejszyć statutową liczbą miejsc w placówce.

Poniżej przedstawiony został wykres obrazujący liczbę rodzin ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej. Jak widać liczba chętnych osób z roku na rok spada. Stąd konieczność intensywnej promocji rodzicielstwa zastępczego w mieście.

Mając na uwadze, iż w funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry placówkach opiekuńczo – wychowawczych liczba dzieci przekracza statutową liczbę miejsc, a z roku na rok spada liczba osób pragnących podjąć się trudu rodzicielstwa zastępczego nasuwa się konkluzja iż tak naprawdę nie da się zlikwidować instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej standardy pomimo dobrych chęci ustawodawcy są nierealne i zakłamują rzeczywistość.

2. Rola koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodziny pomocowe.

2.1. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej polegają na bezpośrednim kontakcie z rodzinami zastępczymi, monitorowaniu procesu adaptacji dziecka w rodzinie zastępczej, monitorowaniu rozwoju psychofizycznego dziecka. Szczegółowy zakres zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej określa art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do zadań koordynatora należy;

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi pieczy zastępczej.

Należy wskazać również, iż koordynatorowi rodzinnej pieczy zastępczej nie wolno prowadzić postępowań z zakresu świadczeń i nie może on mieć pod swoją opieką więcej niż 30 rodzin zastępczych. W okresie do 31.12.2014 r. opieką koordynatora winny być w pierwszej kolejności objęte rodziny zastępcze nie posiadające co najmniej 2 letniego doświadczenia w wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej, rodziny z większym stażem niż 2 lata można objąć na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Względem pozostałych rodzin w 3 letnim okresie przejściowym zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator pieczy zastępczej, czyli tak jak to miało miejsce do tej pory pracownik socjalny Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Aktualnie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze zatrudnionych jest 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pod których opieką znajduje się łącznie 35 rodzin. Po stopniowym zwiększeniu liczby rodzin znajdujących się pod opieką 1 koordynatora do 30 (którą to możliwość dopuszcza ustawa z dnia 27 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych ustaw (Dz.U z 24.05.2012 r., poz 579), co w wypadku 2 koordynatorów daje liczbę 60 rodzin, aby zapewnić wsparcie pozostałym 45 rodzinom zastępczym zajdzie konieczność zwiększenia zatrudnienia koordynatorów o kolejne 2 osoby.

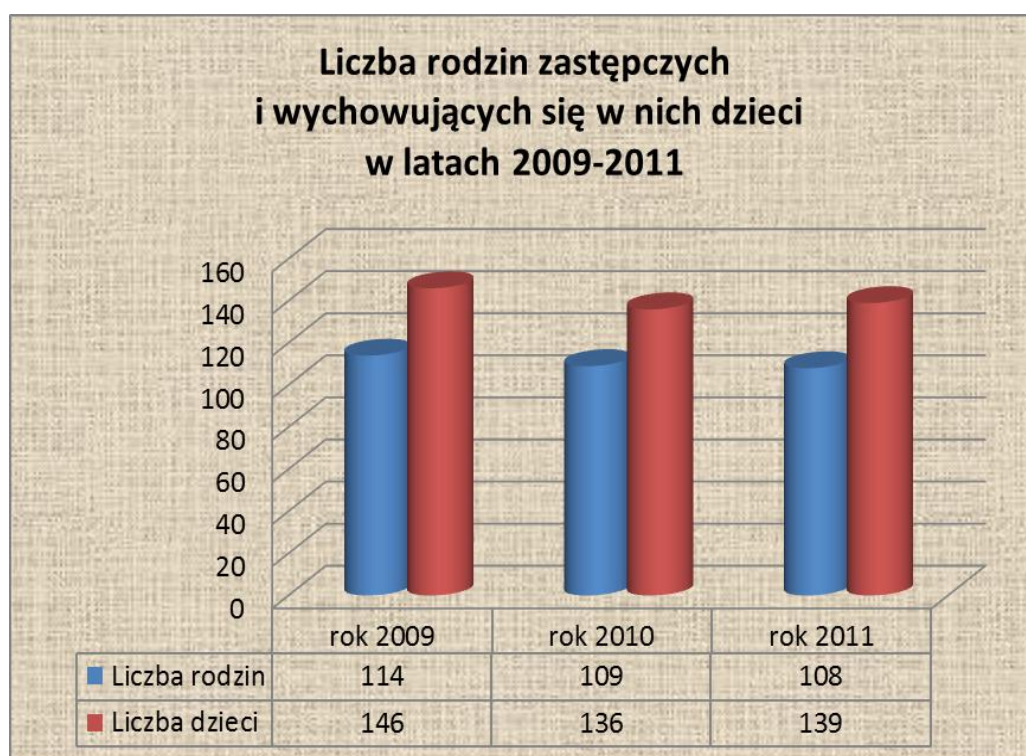
2.2 Rodziny pomocowe.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Może to mieć miejsce szczególnie w sytuacji urlopu wypoczynkowego rodziny zastępczej, udziałem w szkoleniach lub też w wypadku nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, bądź małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa między starostą, a rodziną pomocową. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20 % otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie tj. mając na uwadze iż wynagrodzenie rodziny zastępczej wynosi 2000,00 zł dodatek wynosi nie mniej niż 400,00 zł.

3. Piecza zastępcza (rodzinna i instytucjonalna) w Jeleniej Górze w latach 2009 – 2011.

Dokonując analizy danych liczbowych obrazujących liczbę rodzin i wychowujących się w nich dzieci w latach 2009 – 2011 przedstawionych na poniższym wykresie zauważyć można tendencję spadkową, sukcesywnie maleje liczba rodzin zastępczych, brakuje osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dlatego też w ramach programu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej ważne jest, aby zintensyfikować działania nakierowane na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz na ich szkolenie.

W roku 2009 na terenie Jeleniej Góry funkcjonowało 114 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 146 dzieci, w roku 2010 na naszym terenie funkcjonowało już tylko 109 rodzin, w których wychowywało się 136 dzieci, natomiast w roku 2011 - 108 rodzin zastępczych, w których opiekę znalazło 139 dzieci. Również bieżący rok na chwilę obecną nie wykazuje tendencji wzrostowych. Według stanu na dzień 30.06.2012 r. w Jeleniej Górze funkcjonuje 105 rodzin zastępczych, w których wychowuje się 139 dzieci. Pomimo rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej w Jeleniej Górze, dzieci pochodzące z Jeleniej Góry przebywają także w rodzinach zastępczych i placówkach funkcjonujących na terenie innych powiatów (w rodzinach zastępczych 7 dzieci, a w placówkach 4 dzieci).

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono liczbę wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych, którzy po opuszczeniu poszczególnych form pieczy zastępczej skorzystali w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej z pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie.

Liczba pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki Którzy skorzystali z poszczególnych form pomocy w latach 2009 – 2011						
Rodzaj przyznanego świadczenia	Rok					
	2009		2010		2011	
	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze	placówki opiek.- wych.	rodziny zastępcze
pomoc na kontynuowanie nauki	13	64	19	57	17	51
pomoc na usamodzielnienie	3	5	5	10	4	7
pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	13	19	9	11	6	5
Razem	29	88	33	78	27	63

Jak wynika z analizy powyższego zestawienia, jeśli chodzi o wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych łącznie w latach 2009 - 2011 r.

- 49 osób skorzystało z pomocy w formie świadczenia na kontynuowanie nauki,
- 28 osób skorzystało z pomocy na zagospodarowanie,
- 12 osób skorzystało z pomocy na usamodzielnienie.

Natomiast wśród wychowanków opuszczających rodziny zastępcze w okresie od 2009 do 2011 r.

- 172 osoby skorzystały z pomocy w formie świadczenia na kontynuowanie nauki,
- 35 osób skorzystało z pomocy na zagospodarowanie,
- 22 osoby skorzystały z pomocy na usamodzielnienie.

Jeśli chodzi o koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2009 - 2011 roku przedstawiają się one następująco;

Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2009 – 2011 w placówkach w Jeleniej Górze i w placówkach na terenie innych powiatów podane w złotych			
Rodzaj poniesionych wydatków	Rok		
	2009	2010	2011
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry	2 853 991,00 zł	2 861 822,00 zł	2 998 188,93 zł
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci pochodzących z Jeleniej Góry a umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów	108 515,00 zł	104 893,19 zł	125 211,70 zł
Razem	2 962 506,00 zł	2 966 715,19 zł	3 123 400,63 zł

Jak wynika z powyższego zestawienia tabelarycznego koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych sukcesywnie rosną średnio o około 5 % rocznie. Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok

kalendrzowy, podzielona przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

Jeśli chodzi o wydatki na świadczenia przysługujące wychowankom, którzy opuszczają placówki opiekuńczo-wychowawcze ich łączną wysokość w poszczególnych latach w okresie od 2009 do 2011 przedstawia poniższa tabela. Po dokonaniu analizy wydatków na te świadczenia, odserwuje się także wzrost ich wysokości, szczególnie zauważalny w roku 2011, po niewielkim jego spadku w roku 2010 w odniesieniu do roku 2009 r.

Wydatki poniesione przez Miasto Jelenia Góra na poszczególne świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze w latach 2009 - 2011 podane w złotych			
Rodzaj przyznanego świadczenia	Rok		
	2009	2010	2011
Pomoc na kontynuowanie nauki	38 617,00 zł	55 828,51 zł	78 257,00 zł
Pomoc na usamodzielnienie	19 052,00 zł	15 535,11 zł	21 411,00 zł
Pomoc na rzeczowe zagospodarowanie	54 351,00 zł	38 004,52 zł	29 646,00 zł
Razem	112 020,00 zł	109 386,14 zł	129 314,00 zł

Dokonując sumarycznego porównania łącznych wydatków poniesionych w okresie 2009 – 2011 zarówno na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, jak i na przysługujące wychowankom po opuszczeniu placówki świadczenia, w poszczególnych latach wydatkowano następujące kwoty:

- w roku 2009 – 3 074 526,00 zł,
- w roku 2010 – 3 076 101,33 zł,
- w roku 2011 – 3 252 714,63 zł.

Analogicznie dla porównania wydatków na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i na funkcjonowanie rodzin zastępczych w Jeleniej Górze oraz wydatków przeznaczonych na utrzymanie dzieci pochodzących z Jeleniej Góry, a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów poniesione w latach 2009 – 2011 przedstawiono w dwóch poniższych tabelach.

Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2009 – 2011 podane w złotych			
Rodzaj wydatków	Rok		
	2009	2010	2011
Wydatki przeznaczone na utrzymanie i funkcjonowanie rodzin zastępczych	1 080 196,00 zł	1 081 755,59 zł	1 148 843,14 zł
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci pochodzących z Miasta Jelenia Góra, umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	163 554,00 zł	163 716,41 zł	130 342,15 zł
Razem	1 243 750,00 zł	1 245 472,00 zł	1 279 185, 29 zł

Koszty poniesione przez Miasto Jelenia Góra na poszczególne świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków opuszczających rodziny zastępcze w latach 2009 - 2011 w zł			
Rodzaj świadczenia	Rok		
	2009	2010	2011
Pomoc na kontynuowanie nauki	259 899,00 zł	229 431,07 zł	203 565,90 zł
Pomoc na usamodzielnienie	26 352,00 zł	52 704,00 zł	36 234,00 zł
Pomoc na rzeczowe zagospodarowanie	92 397,00 zł	51 880,50 zł	16 470,00 zł
Razem	378 648,00 zł	334 015,57 zł	256 269,90 zł

Jak łatwo można zauważyć wydatki na utrzymanie rodzin zastępczych i dzieci, które wychowują się w tych rodzinach również sukcesywnie rosną z roku na rok, procentowo wzrost ten utrzymuje się na poziomie średnio 2,76 % rocznie, a więc mniejszym niż ok. 5 % wzrost kosztów utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. A zatem można wyciągnąć wniosek, iż rodzinna forma pieczy zastępczej jest formą tańszą niż instytucjonalna piecza zastępcza.

Dokonując sumarycznego porównania łącznych wydatków poniesionych w okresie 2009 – 2011 zarówno na utrzymanie rodzin zastępczych w Jeleniej Górze, jak i dzieci w rodzinach zastępczych na terenie miasta, jak i tych dzieci, które pochodzą z Jeleniej Góry, a zostały umieszczone w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, w poszczególnych latach wydatkowano następujące kwoty:

- w roku 2009 – 1 622 398,00 zł, tj. o ok. 40,7 % mniej niż na placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- w roku 2010 – 1 579 487,57 zł, tj. o ok. 40,8 % mniej niż na placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- w roku 2011 – 1 535 455,19 zł, tj. o ok. 50,2 % mniej niż na placówki opiekuńczo – wychowawcze.

4. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014. Limity rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z art. 54 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 149, poz. 887 ze zm.) z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Idąc dalej należy zwrócić uwagę iż w art. 56 niniejszej ustawy ustawodawca wskazał, iż umowę taką zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który to limit winien być określony w 3 – letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z powyższym, poniżej przedstawione zostały limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2012 – 2014.

Limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2012 – 2014.

Zadanie do realizacji	Rok		
	2012	2013	2014
Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych o kolejne rodziny	0	o 2 rodziny (1 zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza i 1 rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego)	o 2 rodziny zawodowe

W roku 2013 planowane jest zawarcie umowy o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego z przeszkolonymi kandydatami gotowymi do podjęcia tej funkcji. Mając na uwadze, iż na terenie Jeleniej Górze nie mamy rodziny o takim charakterze, jej utworzenie byłoby więc zasadne. Ponadto wśród doświadczonych rodzin niezawodowych jedna złożyła deklarację, iż chciałaby przekształcić się w zawodową

specjalistyczną rodzinę zastępczą. W roku 2014 planuje się zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych o kolejne dwie rodziny.

Tak więc w harmonogramie działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014, jako główny cel do realizacji Programu w części dotyczącej rozwoju pieczy zastępczej w Jeleniej Górze założony został **rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej**. Cel ten rozwinięty został o siedem celów szczegółowych, które wskazują główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej.

CEL GŁÓWNY : ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców.

- Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki (m.in. poprzez ogłoszenia na stronie internetowej MOPS, indywidualne rozmowy z osobami zainteresowanymi, tworzeniem rodzinnych form pieczy zastępczej, TPD i innymi organizacjami pozarządowymi).
- Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz niezawodowych (m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny, mającej na celu pozyskanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki).
- Określenie limitu rodzin zawodowych na poszczególne lata (w roku 2012 nie planuje się utworzenia nowych rodzin zawodowych, w roku 2013 planowane utworzenie 2 rodzin zawodowych – jednej specjalistycznej, drugiej o charakterze pogotowia rodzinnego, w roku 2014 – planowane utworzenie 2 rodzin zawodowych).
- Upowszechnianie roli i znaczenia rozwoju rodzinnych form opieki (m.in. poprzez promowanie zastępczych form opieki podczas organizowanych imprez okolicznościowych w Jeleniej Górze – w tym festynów organizowanych w ramach projektów systemowych realizowanych przez MOPS, a współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

- Pomoc rodzinom zastępczym w uregulowaniu sytuacji prawnej umieszczonych w nich dzieci (m.in. poprzez zapewnienie pomocy prawnej, współpracę z kuratorami sądowymi).

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, in. organizacje pozarządowe.

2. Systematyczne wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Jeleniej Góry.

- Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej m.in. poprzez zorganizowanie grupy wsparcia, wspieranie rodzin przez wolontariuszy, udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny.
- Zapewnienie rodzinom pomocy specjalistycznej (**konieczność zatrudnienia psychologa** w wymiarze przynajmniej pół etatu, bądź na umowę zlecenie).
- Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (zatrudnienie kolejnych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z wytycznymi ustawy – w odniesieniu do MOPS w Jeleniej Górze **istnieje konieczność zatrudnienia jeszcze 2 koordynatorów** – przy założeniu, iż każdy z nich nie może mieć pod opieką więcej niż 30 rodzin zastępczych, bądź pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej).
- Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
- Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych zgodnie z ich potrzebami.

Realizatorzy: Prezydent Miasta Jelenia Góra, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, instytucje specjalistyczne.

3. Zapewnienie wieloaspektowej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

- Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie.

- Utworzenie mieszkań chronionych (m.in. poprzez działania w kierunku **pozyskania z zasobów Miasta Jelenia Góra na cel przynajmniej jednego mieszkania chronionego w czasie 3 letniej realizacji Programu**) w celu umożliwienia zamieszkania w nich usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.
- Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia i uzyskania własnego mieszkania.
- Umożliwienie osobom usamodzielnianym podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych dzięki uczestnictwu w Projektach organizowanych przez MOPS, a współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Realizatorzy: Prezydent Miasta Jelenia Góra, Wydział Gospodarki Mieszkaniowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.

4. *Wieloaspektowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.*

- Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych na rzecz powrotu dziecka do rodziny (m.in. poprzez opracowanie oraz realizację planów pracy z rodzicami biologicznymi oraz rozmowy indywidualne).
- Uświadomienie rodzicom biologicznym znaczenia roli rodzica dla prawidłowego rozwoju dziecka.
-

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze – w ramach zadań gminy: pracownik socjalny i asystent rodziny, w ramach zadań powiatu: pracownik socjalny i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

5. Reorganizacja funkcjonującego na terenie Jeleniej Góry Domu Dziecka Nr 2 „Dąbrówka”.

Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” w Jeleniej Górze, jako placówka wielofunkcyjna opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej będzie dążyć do osiągnięcia standardu ilościowego tj. *liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie może być wyższa niż 30.*

Realizatorzy: Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka” – placówka wielofunkcyjna przy współudziale Prezydenta Miasta Jelenia Góra i po uzyskaniu akceptacji Wojewody Dolnośląskiego.

6. Reorganizacja Domu Dziecka „Nadzieja” z siedzibą przy ul. Sobieskiego 80 w Jeleniej Górze prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”.

W odpowiedzi na skierowane przez MOPS zapytanie placówka zgłosiła następującą propozycję zmian w sposobie i formie funkcjonowania po roku 2014. Planowany jest podział administracyjny budynku z dwoma niezależnymi wejściami i utworzenie dwóch placówek opiekuńczo – wychowawczych przeznaczonych dla 14 dzieci każda, posiadających wspólną dyrekcję, zaplecze administracyjno – biurowe oraz kadre specjalistyczno – medyczną.

Realizatorzy: Dom Dziecka, Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” przy współudziale Prezydenta Miasta Jelenia Góra i po uzyskaniu akceptacji Wojewody Dolnośląskiego.

7. Reorganizacja Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nadzieja” prowadzonej przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja”.

W odpowiedzi na skierowane przez MOPS zapytanie powyższa placówka zgłosiła następujące propozycje zmian w sposobie i formie funkcjonowania po roku 2014. Planowany jest podział administracyjny budynku z dwoma niezależnymi wejściami i utworzenie dwóch placówek opiekuńczo – wychowawczych przeznaczonych dla 14 dzieci każda, posiadających wspólną dyrekcję, zaplecze administracyjno – biurowe oraz kadre specjalistyczno – medyczną. Inną propozycją byłoby utworzenie regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej przeznaczonej dla 40 dzieci.

Realizatorzy: Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza, Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” przy współudziale Prezydenta Miasta Jelenia Góra i po uzyskaniu akceptacji Wojewody Dolnośląskiego.

5. Zakładane rezultaty programu, zagrożenia dla realizacji działań w nim zawartych, źródła finansowania oraz sposób monitorowania i sprawozdawczość z realizacji programu.

Zakładane rezultaty realizacji programu:

1. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
4. Postrzeganie rodzin zastępczych jako wspierających system pomocy społecznej.
5. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
6. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
7. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
8. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.
9. Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.

Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie:

1. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
2. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
3. Brak współpracy rodziców biologicznych w zakresie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny.
4. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia.
5. Brak mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej i priorytetowego traktowania ich przez Powiatowy Urząd Pracy w zakresie znalezienia zatrudnienia

Źródła finansowania – działania zawarte w niniejszym programie będą finansowane ze środków budżetu Miasta Jelenia Góra oraz ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, m.in. z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej, z którego do tej pory udało się pozyskać środki na dofinansowanie szkolenia kandydatów na rodziny zastępczej, zatrudnienia asystenta rodziny. Złożony został również wniosek o dofinansowanie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Sposób monitorowania programu i sprawozdawczość

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, który jest jednocześnie Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Niniejszy Program jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jeleniej Góry na lata 2010 – 2015. Monitorowanie Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Jeleniej Górze w latach 2012 – 2014 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji, nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te będą przedkładane Prezydentowi Miasta w corocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w rozdziale : „Działania własne powiatu – opieka nad rodziną i dzieckiem”, a za pośrednictwem Prezydenta – Radzie Miejskiej Jeleniej Góry.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeba i możliwości finansowych miasta w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Podsumowanie

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania, w pierwszym z nich kładzie się nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, natomiast w drugim – na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Reasumując zakłada się stworzenie optymalnych warunków dla poprawy życia dzieci i rodzin. Wszelkie działania o charakterze profilaktycznym, pomocowym i wspierającym zmierzać będą do samodzielnego rozwiązywania przez rodzinę własnych, różnorodnych problemów.

Natomiast wsparcie ze strony instytucji stanowić winno jedynie uzupełnienie działań opiekuńczo-wychowawczych dla tych rodzin, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych.